

KJAK

Búskapargrunnur

Heri Mohr

Fyri nøkrum døgum síðani skrivaði virkandi landsstýris-

limur við figgjarmálum, Kristina Háfoss, í Vágaportalinum, at Fólkaflokkurin og Sambandsflokkurin í 2011-2015 høvdu tømt Búskapargrunnin. Uttan tó at hon upplýsti nakað um nevnda grunn. Hansara virksemi og figgjarmegi.

Av hesi orsök loyvir undirritaði sær at upplýsa eitt sindur um landskassans grunnar, sum undirritaði umsat í 37 ár.

Ta ið heimastýrislógin fór at virka í 1948, fór Løgtingið so at siga frá fyrsta degi at stovna búskapargrunnar, oyramerktar til ávís endamál. Væl varð ansað eftir, at løgtingsjáttanir til slíkar grunnar vórðu goymdar á banka- og spari-kassabókum. Tá ið so endamálið við slíkum grunnum skuldi gerast veruleiki, vóru upphæddir, oyramerktar til endamálini, tókar.

Við løgtingslóg frá 27. mars 1992 vórðu landskassagrunnar – um 100 í tali – niðurlagdir. Eisini eitt nú Oljugrunnurin, sum varð veruleiki í 1986. Tey 4 árin, Oljugrunnurin virkaði,

hevði hann inntøkur upp á 425 milliúnir. Til sammetingar kann nevast, at Íleggingargrunnurin fyri Føroyar hevði stovnsfæ upp á 140 milliúnir.

Um nú Oljugrunninum varð liv lagað og hansara umsiting varð eins skilagóð sum umsitingin av Íleggingargrunninum fyri Føroyar, mugu fólk við vanligum viti og skili ræðast, hvussu skila- og høvuleyst almennur peningur varð umsitin á tí politiska økinum. Meginumsitingin virkaði í mjørka – mest sum í ørviti – í 1985-1991.

Aftur til Búskapargrunnin hjá Kristinu Háfoss.

Løgtingslóg nr. 82 um Búskapargrunn Føroya varð sett í gildi við undirskrift løgmans, Kaj Leo Johannesen, 7. juni 2011.(!)

Sambært somu lóg umsitur Landsbanki Føroya Búskapargrunnin.

Við tí í huga er tað sjálvsagt, at Kristina Háfoss, nú uppundir val, greiðir Føroya fólki frá, hvussu Føroya landsstýri "tømdi Búskapargrunnin í 2011-2015."

Persónliga frælsi føroyinga

Regin Eikhólm
Tórshavn 24.08.2019.

Í felagsskapinum ella uttanfyri?

Í hesum døgum er orðið frælsi/ófrælsi ella felagsskapur/loysing vorðið eitt næstan okkult hugtak í tí politiska kjakinum,

og finst eftirhondini bara millum vælbjargaðar akademikarar, sum ideologiskt sita og keða seg í tí konforma veruleikanum, har hvør dagur endurtakandi, "hevur nokk við sína plágu", og tann einfalda nationalromantiskt begrundaða loysingin er ein farin tíð.

Men hvat er frælsi?

Frælsi merkir, tað at vera frælsur, mótsatt trælur. Frá gamlari tíð kenna vit tað eisini frá seyðafrælsi, gásafrælsi, rossafrælsi v.fl. Orðið frælsi sigur onki um ognarviðurskiptini, men um rættindi. Ófrælsi hinvegin merkir, tað at vera ófrælsur, eitt nú djór sum

ganga í haga uttan loyvi ella tað at halda fólk í ófrælsi og vesaladómi.

Hvør einstakur føroyingur er í dag berari av persónligum og demokratiskum frælsi, men tann einstaki kann ikki tryggja nakað frælsi sum so, tí tað vil altíð vera ein ella annar størr felagsskapur, ið er garanturin fyri hesum frælsi.

Fara Føroyar, ein lítill tjóð, úr einum størr felagsskapi, sum annars gevur okkum heimarætt langt út í stóru verð, má mann finna ein annan stóran felagsskap sum garant fyri okkara persónliga og demokratiska frælsi, og tað er ikki bara sum at siga tað.

Persónliga frælsi føroyinga

Frá 1. januar 1996 fekk fólka-tingslimurin, Edmund Joensen, tað lagað soleiðis, at føroyingar, búsitandi í Føroyum, fingur rætt til at velja millum tað reyða danska ES passið og tað grøna føroyska FØ passið. Tað reyða ES passið gevur okkum í ríkisfelagsskapsregi persónlig rættindi til frítt at ferðast og arbeiða í ES uttan formellan limaskap.

Tað reyða ES passið er sera væl umtókt, ikki minst hjá teimum mongu sum arbeiða uttanlands og annars øllum sum ynskja at koma skjótt aftur og fram úti í stóru verð. Fyrsta árið valdu bert 21 føroyingar (1%) tað reyða passið, men í 2014 valdu 3.664 føroyingar (86%) tað reyða passið, og í 2018 vóru tað 6.766 føroyingar (90%), ið valdu tað reyða

ES passið og bert 10% valdu tað grøna FØ passið (Kelda: Rigspolitiet).

Tølini omanfyri tala fyri seg og vísa, at nóg tann størsti parturin av føroyingum velur sítt persónliga frælsið umboðað við passinum í felagsskapinum.

Smá oyggjalond

Tað eru mong smá oyggjalond, ið misunna okkum okkara nútíðar felagsskap við frælsi, stabiliti og rættindum. Á eini oyggj (uttan okkara gevandi felagsskap), sum vit vitjaðu í Karibiska havinum, søgdu tey um okkara støðu, "You must live in paradise". Tí tað sum eyðkennir fleiri av teimum smáu 'sjálvstýrandi' oyggjunum í Karibien er vantandi stabilitetur, og at har eru nøkur fá rík fólk, men mong fátøk.

Hvat hava Vágarnar gjørt Fólkaflokkinum

Frank Davidsen

Koyri dagliga í millum Sørvág, Miðvág og Sandavág. At siggja Jóhannu Katrinu koma skúm-andi gjøgnum Vágafjørð, samstundis sum fjøld av útróðr-aráttum liggja við Snarfrost og avreiða, er ein sjón, ið ikki hevur verið at sjá í áratíggjur.

Tí var tað sera kensluborið og hugaligt, tá synirnir hjá Jósup Henriksen sála, saman við brøðrunum Árna og Hjarnar Dalsgaard úr Skálavík tóku lógvatak saman, og stovnaðu eitt felag, til at skapa framburð í Vágum. Snarfrost,

ið hevði staðið og forfalli, var sett í stand, samstundis sum teirra felag Kinnfelli keypti stásiliga uppisjóarskipið Jóhanna Katrina. Áðrenn tað áttu og róku beiggjarnir Jóhannus, Tummas, og Bárður djúpvatnstrolarnar Brestir og Vesturleika.

Men móttstøðan var stór frá teimum aktørum, sum høvdu umsitið uppisjóvar- og barentshavskvotuna.

Sjálvt um verandi aktørar framvegis høvdu 85 prosent av hesum kvotum, so lögdu teir so stórt trýst á Fólkaflokkinn og Sambandsflokkinn, at Katrin Jóhanna nærum glapp eigar-unum av hendið.

Men tann allarstørsta móttstøðan kom frá formanni Fólkafloksins og øllum umboðum floksins. Tað sveið hjá Vágafólki, at ein av teirra egnu hótti við, at menningarkvoturnar eins og øll fiskivinnuskipanin skuldi rullast aftur. So statt stuðlaði Fólkafloksfor-

maðurin 100 prosent teimum gomlu aktørunum, tí har stóð flokkur hansara so sterkur, at hansara politiski loyaltetur ímóti Vágoyinni mátti víkja. Soleiðis tók hann undir við teimum, ið vildu hava 100 prosent av uppsjóvar- og barentshavkvotuni aftur. Helst hevur hann hugsað, at atkvøðurnar úr Vágum fekk hann allíkavæl.

Annars ganga søgur, at advokaturin Christian Andreasen er lögmansevni floksins hjá fólkafloksfelagnum í Havn. Formaður felagsins í Havn legði fyri fyrr í summar við "Vit skulu vinna Havnina aftur."

Christian Andreasen er advokatur hjá gomlum aktørum, so har er als eingin ivi um, at gerst hann formaður í Fólkaflokkinum, og flokkurin vinnur valið, so situr hann sum samgonguleiðari.

Men um tað gerst veruleiki, er tað ikki sørt tragikomiskt. Hann hevur vegnað ein av

teimum gomlu aktørunum lagt sak ímóti Føroya Landsstýri, tí hesin ikki vildi góðtaka, at teir skulu missa 15 prosent av fólksins ogn.

Men hvat hendir nú, um hesin sera snildi advokaturin gerst samgonguleiðari, og komandi lögmaður. Er hann ikki tá í ynskistøðu hjá teimum, ið gera krav uppá, at teir eiga fólksins ogn, til teir einaferð selja hesi rættindi, tá teir finna tað fyri gott.

Vit hava jú sæð tað fyrr, tá ið Vesturvón og Krúnborg vóru seldir. Tá vóru tað kvoturnar hjá hesum skipum, sum høvdu fleiri ferðir so stórt virði sum sjálvt skipið. So teir gomlu aktørarnir kunna gleða seg til, at tað verður teirra advokatur, ið kemur at sita í Tinganesi sum lögmaður.

Framtíðin eins og lagnan hjá Snarfrost og Katrin Jóhannu verður avgerðandi fyri, um Fólkaflokkurin kemur at skipa samgongu ella ei.